

Ženy v plzeňské politice v letech 1918–1939

Karel ŘEHÁČEK

Abstract: The study focuses on the active involvement of Pilsen women in municipal and national politics in 1918–1939. It deals with their activities in the municipal council as well as in the narrowest management of the city, in the National Assembly and at important positions in the political parties.

Keywords: women in politics, Pilsen, 1918–1939, municipal council, National Assembly

I. Úvod

Problematika postavení ženy v modernizující se společnosti, tj. koncem 19. století a v první polovině 20. století, je v české historiografii přitažlivá zejména v posledním čtvrtstoletí.^{1]} Badatelky a badatelé si všímají především společenských změn, k nimž ve výše vymezeném časovém období docházelo, a sledují dopady těchto změn na postavení žen ve společnosti.

Zachytit je však mnohdy jednoduché: ženy nebyly po dlouhá staletí rovnoprávnými účastnicemi veřejného života, byly diskriminovány legislativou, zvyklostmi a předsudky.^{2]} Neznamená to ale, že by do veřejného života nijak nezasahovaly, mnohdy však pouze skrytě a zprostředkovaně, třeba prostřednictvím svých mužských příznivců a příbuzných. Samostatně se ženy mohly veřejně činnosti účastnit jen v souvislosti s náboženským, resp. církevním životem. Není proto náhodou, že první ženské spolky vznikaly jako spolky církevní, jejichž náplň činnosti tvořila dobročinnost. Podpora chudých, zejména dětí, nemocných či raněných byla nejen tolerována, ale velmi pozitivně ve společnosti oceňována.

Teprve v 19. století se poměry pozvolna zlepšují. Proměňuje se hospodářská situace a v důsledku toho i sociální obraz společnosti. Osvicenské ideály svobody oslovily nejen jednotlivce, ale i státy, národy a nejrůznější sociální skupiny a ženy podnikají první nesmělé kroky k ženské emancipaci. Klíčovou roli v nich hrálo především vzdělání. K němu patřila ve šlechtických a měšťanských vrstvách především kulturní vzdělanost, tedy zejména četba, hra na hudební nástroj, v měšťanských kruzích také hospodyňské dovednosti. Ve druhé polovině 19. století se však rozvíjí i snaha o institucionalizaci ženského vzdělání, což se prakticky projevilo vznikem a rozvojem škol vzdělávajících dívky. V souvislosti s tím se objevila nová sociální skupina českých progresivních učitelek. Ty měly značnou zásluhu na kultivaci původního ideálu vlastenecké hospodyňky v ženu schopnou zbavit se hospodářské závislosti, samostatně se uživit a konečně dospět k požadavku plné rovnoprávnosti a účasti na veřejné činnosti ve všech sférách společenského života.

Vzdělání se stalo nejen právem žen, ale rovněž společenskou nutností. Díky tomu se na přelomu 19. a 20. století objevují ženy mimořádně vzdělané, významně ovlivňující

1] Není bez zajímavosti, že se významným ženám věnují nejčastěji opět ženy, především Milena Lenderová, Jana Burešová, Dana Musilová, Pavla Horská, Marie Neudorfllová, Jana Malínská, Marie Bahenská, Hana Prymusová a další.

2] Srov. např. Jiří KLABOUCH, *Manželství a rodina v minulosti*, Praha 1962, kde se na s. 134 a dalších autor věnuje v souvislosti se zrovnoprávněním žen spíše neúspěšným pokusům o reformu občanského, manželského a rodinného práva.

život společnosti a s menšími či většími komplikacemi vstupující čím dál více do „světa mužů“, především práva, medicíny či vědeckého života. A také do politiky, byť jejich uplatnění v této oblasti umožnily až demokratizační změny po roce 1918, byť některé ženy (např. Božena Viková-Kunětická či Fráňa Zeminová) byly politicky aktivní již před válkou.^{3]} Důvodů ke vstupu žen do politiky, komunální či celostátní, byla celá řada: od problémů či konfliktů v profesním či společenském životě až po skutečně uvědomělé aktivity směřující k plné emancipaci žen.

Tak tomu bylo nejen na celostátní úrovni, ale také na Plzeňsku. V západočeské regionální historiografii začíná „ženské“ téma rezonovat po roce 1990, kdy se objevují studie a publikace, které se ženám na západě Čech věnují. Na stránkách tohoto sborníku již k tomuto tématu vyšly dva články: jeden se věnuje národně orientovanému ženskému hnutí v Plzni,^{4]} druhý ženským osobnostem plzeňské lékařské fakulty.^{5]} Již dříve se jejich autor věnoval ženské problematice i v případě plzeňské německé menšiny^{6]} či osudům jednotlivých žen.^{7]} Nejnovějším a zároveň i nejvýznamnějším publikačním počinem je však biografický slovník, který sestavili Dagmar Hudecová a Karel Řeháček a který se věnuje 50 významným, zasloužilým a zajímavým plzeňským ženám od poloviny 19. do poloviny 20. století.^{8]}

Ženy byly v Plzni aktivní v mnoha oblastech společenského života, zejména v kultuře či menšinovém životě. Po vzniku Československa začínají pronikat i do politického života města a státu. To, co bylo před rokem 1918 nemyslitelné, se stalo v demokratickém systému První republiky realitou. Ženské stopě v plzeňské politice v letech 1918–1939 se na základě studia dochovaných archivních pramenů věnuje i tento příspěvek. Především s využitím biografické metody se zabývá významnými ženami působícími po roce 1918 v obecním zastupitelstvu a v městské radě a věnuje se plzeňským političkám, které pronikly i do významných pozic na celostátní úrovni. Jeho cílem je analyzovat angažovanost plzeňských žen v obecní i celostátní politice a přispět tak k dalšímu obohacení dosavadního regionálního historického výzkumu v této oblasti.

II. Ženy v plzeňské obecní politice

Hned v prvních svobodných obecních volbách v červnu 1919 byly do městského zastupitelstva zvoleny tři ženy, sociální demokratka Barbora Cíglerová, československá socialistka Marie Šmejkalová a národní demokratka Marie Doubková. První z nich, B. Cíglerová,^{9]}

3] Pavla VOŠAHLÍKOVÁ – Jiří MARTÍNEK a kol., *Cesty k samostatnosti. Portréty žen v éře modernizace*, Praha 2010, s. 11.

4] Karel ŘEHÁČEK, *Berta Baslerová a národně orientované české ženské hnutí v Plzni*, Bohemiae Occidentalis Historica (dále jen BOH) 1, 2015, s. 33–43.

5] Karel ŘEHÁČEK, *Nelehké pronikání do „mužského“ světa. Ženy na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Plzni*, BOH 3, 2016, s. 65–73.

6] Karel ŘEHÁČEK, *Deutscher Kulturverband v meziválečné Plzni*, in Marie Malivánková-Wasková (ed.), *Sborník k počtě Evy a Karla Waskových, západočeských archivářů*, Plzeň 2011, s. 211–218.

7] Karel ŘEHÁČEK, *Spálenopoříčská rodačka PhDr. Marie Nesnídalová (1891–1970)*, Jižní Plzeňsko XIII, 2015, s. 3–14.

8] Dagmar HUDECOVÁ – Karel ŘEHÁČEK, *Plzeňské ženy významné, zasloužilé i zajímavé 1840–1939*, Plzeň 2017, 88 s.

9] Barbora Cíglerová (roz. Havránková) se narodila 23. 7. 1884 v Dolní Lukavici, zemřela 13. 11. 1947 v Plzni. Byla manželkou dílovedoucího Škodových závodů v Plzni Viléma Cíglera (1881–1945). Působila mj. jako před-

pak byla pravidelně členkou městského zastupitelstva až do jeho rozpuštění v roce 1939 a stala se tak v dobrém smyslu slova veteránkou plzeňské obecní politiky. Rovněž další dvě zvolené zastupitelky působily v plzeňské politice déle než jedno volební období. Odborná učitelka M. Šmejkalová byla znovu zvolena i v roce 1925, poté však odešla do Prahy, takže se její úspěšná kariéra komunální političky přerušila.^{10]} Třetí žena, M. Doubková, působila v komunální politice až do voleb v roce 1935.^{11]}

Ve stejném složení byla trojice žen kooptována i do širší správní komise, která nahradila dosavadní zastupitelstva obcí, které se koncem roku 1924 rozhodly sloučit a vytvořit tzv. Velkou Plzeň (Plzeň, Doubravka, Doudlevec, Lobzy, Skvrňany). A stejná trojice žen prošla i do obecního zastupitelstva po volbách v září 1925. Ve volbách v roce 1929 se početní zastoupení žen v obecním zastupitelstvu zvýšilo na pět: kromě B. Cíglerové a M. Doubkové se do zastupitelstva dostaly sociální demokratky Kateřina Pýchová z Doubravky (manželka železničního zřízence) a Ludmila Dudová ze Skvrňan (vdova po koláři) a národní socialistka Božena Rykovská z Plzně. První dvě nově zvolené ženy působily v obecním zastupitelstvu pouze jedno volební období, B. Rykovská zůstala zastupitelkou i po volbách v roce 1935.^{12]}

Obecní volby v roce 1935 přinesly další posílení vlivu žen na plzeňskou politiku, když bylo zvoleno sedm zastupitelek. Kromě B. Cíglerové a B. Rykovské, které svůj mandát obhájily, se jednalo o manželku ředitele plzeňské obchodní akademie, sociální demokratku Boženu Marešovou, komunistku Elišku Ulrichovou (úřednice), Zdeňku Chudáčkovou (manželka disponenta) zvolenou na kandidátce Národního sjednocení a dvě národní socialistky, správkyni Obecné kuchyně Kláru Bartošovou a manželku bednáře Kateřinu Pojarovou. Místo zastupitele Josefa Hříbala, který v průběhu volebního období rezignoval, se do obecního zastupitelstva 29. listopadu 1937 dostala jako náhradnice další žena, sociální demokratka Anna Tvarohová.

Obecní volby přinášely nejen postupně se zvyšující počty žen na kandidátních listinách i zastoupení žen v obecním zastupitelstvu, ale rok 1935 znamenal i kvalitativní proměnu: ženy se poprvé dostaly i do městské rady. Historicky první radní se stala B. Cíglerová, která byla členkou rady zvolena na schůzi městského zastupitelstva 27. května 1935 na zbytek funkčního období místo zesnulého Ing. Jaroslava Polenika, který zemřel 10. května a po kterém Cíglerová „zdědila“ referát městské vodárny, lázni a plovárny. V dopise z 29. května jí starosta města Luděk Pik napsal: „*Zpravuji Vás o volbě, blahopřeji Vám srdečně k zaslouženému vyznamenání a žádám zdvořile, abyste tyto čestné funkce (pozn. navíc se stala ještě členkou pohřební komise) laskavě přijala a je ku prospěchu*

sedkyně kuratoria rodinné školy. Srov. Státní oblastní archiv (dále jen SOA) v Plzni, Policejní ředitelství (dále jen PŘ) Plzeň, domovské archy, č. 122 (Kollárova 15); SOA v Plzni, PŘ Plzeň, všeobecná registratura, sign. C 115; Archiv města Plzně (dále jen AMP), Městský úřad (dále jen MÚ) Plzeň, Domovská příslušnost, domovské archy, sign. C 158.

10] Marie Šmejkalová se narodila 9. 9. 1887 v Plzni. V Praze působila jako ředitelka měšťanské školy v Praze II, po svém penzionování se 1. 9. 1940 vrátila zpět do Plzně. Srov. SOA v Plzni, PŘ Plzeň, domovské archy, č. 29 (Dělová 12); SOA v Plzni, PŘ Plzeň, všeobecná registratura, sign. Š 1576; AMP, MÚ Plzeň, Domovská příslušnost, domovské archy, sign. Šm 120.

11] Marie Doubková (roz. Kučerová) se narodila 17. 3. 1872 v Plzni. Byla manželkou lékárníka PhMr. Emanuela Doubka. Srov. SOA v Plzni, PŘ Plzeň, domovské archy, č. 216 (Nádražní 38); SOA v Plzni, PŘ Plzeň, všeobecná registratura, sign. D 72; AMP, MÚ Plzeň, Domovská příslušnost, domovské archy, sign. D 259.

12] Božena Rykovská (roz. Roubíková) se narodila 7. 9. 1882 v Plzni. Byla manželkou úředníka Josefa Rykovského. Srov. SOA v Plzni, PŘ Plzeň, domovské archy, č. 425 (Vrchlického 22); SOA v Plzni, PŘ Plzeň, všeobecná registratura, sign. R 742; AMP, MÚ Plzeň, Domovská příslušnost, domovské archy, sign. R 149.

našeho města vykonávala.^{13]} Plzeňská sociálně demokratická Nová doba vstup Cíglерové do městské rady komentovala slovy: „*Nastupuje do vlády obecní, aby vytvořila tradici ženské spolupráce v této důležité a vrcholné výkonné městské korporaci. Vítáme ten dějinný fakt, neboť zajistí zůstane v platnosti i po příštích volbách, co ženským zastoupením v radě dnešním rozhodnutím bylo započato.*“^{14]} Po volbách v roce 1935 se zastoupení žen v radě města zvýšilo zvolením B. Rykovské, která dostala na starost obory zdravotnictví, pojišťovnictví a nadace.

Politicky aktivní ženy však nezasedaly jen v zastupitelských sborech. Mnohé z nich žádné volené veřejné funkce nezastávaly a působily na různých pozicích ve stranické hierarchii. To však neznamená, že měly na plzeňské veřejné dění menší vliv, mnohdy tomu bylo právě naopak. Můžeme jen spekulovat třeba o roli manželky prvorepublikového starosty Plzně Arnošky Pikové. Ta sice nezastávala žádné volené funkce, ovšem politicky pasivní nebyla, zejména v prvním volebním období, kdy se věnovala především sociální problematice.^{15]}

III. Ženy v celostátní politice

Ve „velké“ politice bylo prosazení ženského pohledu mnohem komplikovanější. V celém období První republiky zastupovala Plzeň v obou komorách Národního shromáždění pouze jedna žena, a to víceméně ještě nepřímou, jelikož Augusta Rozsypalová,^{16]} dlouholetá učitelka působící v Blovicích a v Plzni, která pracovala jako poslankyně v prvním poválečném volebním období v letech 1920–1925, se v roce 1920 natrvalo přestěhovala do Prahy, kde žila až do své smrti. Přesto by vzhledem ke svému propojení s Plzní a Plzeňskem, kam se během své vrcholné politické kariéry často a ráda vracela, neměla v tomto výčtu chybět.

Narodila se 19. února 1857 v Jirkově v Čechách v rodině advokáta. Po ukončení obecné a měšťanské školy v Lounech a Ervnicích absolvovala učitelský ústav v Praze a soukromě studovala rovněž u Ctihodných Voršilek v Kutné Hoře. Vysvědčení dospělosti získala 30. června 1875, vysvědčení učitelské způsobilosti 8. května 1878.

V letech 1875–1880 působila jako učitelka obecné školy u Ctihodných Voršilek v Kutné Hoře a od 1. ledna 1881 do června 1912 jako učitelka na obecné škole v Blovicích na Plzeňsku. Dekretem Zemské školní rady (ZŠR) v Praze z 3. května 1912 byla přeložena jako definitivní učitelka na II. obecnou školu pro dívky v Plzni ve východním obvodu, kam nastoupila od 1. června 1912. Od září 1906 do března 1915 však na domovských školách nevyučovala, neboť byla pomocnou cvičnou učitelkou na soukromém učitelském ústavu v Kladně, takže jí byla udělena trvalá dovolená. Do Plzně se vrátila až v březnu 1915, kdy byla jmenována zatímní řídicí učitelkou na své domovské škole a po jmenování definitivního řídicího učitele zde působila od května 1917 do dubna 1920 jako řadová učitelka. K 30. dubnu 1920 byla na vlastní žádost penzionována.

13] AMP, Purkmistrovský úřad města Plzně, kart. 66, dopis MÚ v Plzni B. Cíglерové z 29. 5. 1935.

14] Soudružka B. Cíglерová členem městské rady v Plzni, Nová doba, roč. XLI, č. 148, 28. 5. 1935, s. 6; Rozdělení referátů mezi členy městské rady, Úřední list města Plzně, roč. XIII, č. 23, 2. 12. 1935, s. 329.

15] Karel ŘEHÁČEK, *Majetkové a rodinné poměry plzeňského starosty Ludka Pika*, Minulosti Západočeského kraje (v tisku).

16] Blíže k A. Rozsypalové viz Karel ŘEHÁČEK, *Plzeň v Národním shromáždění v letech 1918–1939. Portréty plzeňských poslanců a senátorů*, Plzeň 2012, s. 82–83.

Byla významnou osobností katolického ženského hnutí. Zastávala funkce předsedkyně Svazu katolických ženských spolků, byla členkou výboru Svazu křesťanského učitelstva a Jednoty katolických učitelek. V době svého pobytu v Blovicích založila Křesťansko-sociální spolek žen a dívek, v letech 1918–1920 byla starostkou dámského spolku Ludmila v Plzni. Přispívala do celé řady časopisů (např. Časopis učitelek, Žena, Ludmila), kde publikovala mj. i své vlastní povídky.

Její společenské aktivity ji přivedly i do politiky. Stala se členkou Československé strany lidové a za svoji stranu působila v letech 1920–1925 jako poslankyně Národního shromáždění (zvolena však byla již za pražskou volební župu). V poslanecké sněmovně zastávala funkci místopředsedkyně zdravotnického výboru. V parlamentních volbách v roce 1925 byla zvolena senátorkou, ale přímo v den její volby ve II. skrutiniu, 23. listopadu 1925, zemřela. Byla svobodná a bezdětná. Po odchodu z Plzně žila v Praze, od 4. června 1923 v klášteře u sv. Markéty v Praze-Břevnově, kde byla po své smrti i pohřbena.

Do kategorie žen-političek s nadregionální působností je možno zařadit i PhDr. Marii Nesnídalovou.^{17]} Narodila se 26. ledna 1891 ve Spáleném Poříčí na Blovicu jako dcera tamního obuvníka Franze Nesnídala a Anny roz. Slavíkové. V místě svého rodiště absolvovala obecnou školu, v Plzni pak měšťanskou školu a učitelský ústav, kde v červenci 1911 složila zkoušky učitelské dospělosti pro obecné školy. Regulérní maturitní zkoušku vykonala jako externistka na Vyšším dívčím reálném gymnáziu na Královských Vinohradech v Praze v roce 1916. Po maturitě zahájila v zimním semestru akademického roku 1916/1917 studia matematiky, fyziky a filozofické propedeutiky pro střední školy na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy (UK) v Praze, která dokončila v roce 1921 již na nově zřízené Přírodovědecké fakultě UK v Praze a završila je 27. června 1922 doktorátem filozofie.

Souběžně s tím však již pracovala: od března 1915 do října 1919 působila jako výpomocná učitelka pomocné třídy při II. obecné chlapecké škole v Plzni, od října 1919 jako zatímní učitelka obecné smíšené školy v Bolevci. Snad i kvůli svému zdravotnímu handicapu (kvůli vadě kyčle od dětství napadala na nohu) měla plné pochopení pro postižené děti a věnovala se především výchově a vzdělávání „mládeže opožděné“, zejména té s mentálními poruchami. Od 27. listopadu 1925 působila jako ředitelka I. pomocné školy v Plzni a současně (již od února 1920) také jako vedlejší učitelka na plzeňském ženském učitelském ústavu.

V dubnu 1936 byla přidělena jako referentka ZŠR v Praze. V roce 1938 byla povolána do tiskového odboru Ministerstva národní obrany (MNO), kde jako vášnivá radioamatérka vedla brannou výchovu žen, a spolupracovala s vojenskými novináři. Po zrušení MNO působila od března 1939 v oddělení korespondenční služby tiskového odboru předsednictva ministerské rady. Po jeho reorganizaci byla přemístěna na nechvalně proslulé Ministerstvo školství a lidové osvěty, kde až do konce války působila v redakci České korespondence. Zde se zabývala převážně záležitostmi ženského hnutí a vědou a technikou. Po válce působila jako redaktorka Československých informací na Ministerstvu informací a osvěty a jednatelka Syndikátu českých spisovatelů, v lednu 1949 odešla do výslužby.

Krátce po vzniku Československa se veřejně angažovala v Československé sociálně demokratické straně dělnické, po několika letech však přestoupila do Československé národní demokracie, kde zastávala významné politické funkce. Byla krajskou důvěrníci

17] Blíže k M. Nesnídalové viz Karel ŘEHÁČEK, *Spálenopoříčská rodačka PhDr. Marie Nesnídalová (1891–1970)*, Jižní Plzeňsko XIII, 2015, s. 3–14.

ženského hnutí strany a blízkou spolupracovnicí dlouholetého plzeňského poslance Národního shromáždění PhDr. Františka Lukavského.^{18]} V roce 1933 byla po sporech ve vedení západočeské a plzeňské národní demokracie odvolána ze všech stranických funkcí a v lednu 1934 ze strany vyloučena. Po rozchodu s národní demokracií vstoupila do Národní ligy a dál se aktivně profilovala v nově vzniklém Národním sjednocení, v lednu 1939 se stala členkou ústředního výboru žen a vedoucí tiskového a propagačního pracovního odboru Strany národní jednoty.

Byla aktivní zejména v novinářské a publicistické sféře. V letech 1922–1925 působila jako redaktorka sociálně demokratické plzeňské *Nové doby*, v níž vedla ženskou hlídku. V letech 1926–1936 se stala členkou redakce plzeňského *Českého deníku*, který podporoval plzeňskou národní demokracii a kde vedla radioamatérskou, fotoamatérskou a ženskou hlídku, populární byly zejména její pravidelné nedělní sloupky. Po odchodu do Prahy vedla v letech 1937–1945 ženské stránky v *Lidovém deníku*. Její články vycházely nejen v Československu, ale také např. v Jugoslávii, Rakousku či USA. Od dubna 1927 byla členkou Syndikátu českých novinářů (od listopadu 1939 Svazu českých novinářů).

Kromě publicistické tvorby se rovněž zabývala poezií a prózou. Z básnického díla je třeba zmínit sbírku poezie pro děti *Svět ze všech nejkrásnější* (1930). Také druhá sbírka lyriky *Cestou* (1930) je inspirována dětstvím, je však věnována dospělým. Další sbírka veršů s názvem *Zpíváme o lásce* (1942) obsahuje zejména milostnou lyriku. Poslední dvě sbírky básní vydala Nesnídalová po skončení války. Ve sbírce *Naše kronika. Krutá léta 1938–1945* (1946) se inspirovala válečnými událostmi. Poslední básnická sbírka *Slétla na zemi hvězdička* (1946) byla opět věnována dětem, zejména těm, které se narodily během války. Její básnické sbírky ilustrovali např. František Michl, Josef Hodek či Jiří Peške.

Z prozaické tvorby lze uvést sbírku cestopisných fejetonů s názvem *Do světa za radiem. Myšlenky a obrázky z cesty do Holandska* (1932), v níž vylíčila zážitky z cesty radioamatérů do Holandska v roce 1931 (navštívili mj. Eindhoven a tamní radiotechnickou továrnu). Psala též pedagogické a didaktické publikace, na základě jejích populárních přednášek vznikla kniha s názvem *Co by měli vědět rodičové* (1925), která byla určená všem, kteří vychovávají děti či se na tento úkol připravují. Byla provdaná za svého celoživotního spolupracovníka prof. PhDr. Jaroslava Šafránka (1890–1957). Zemřela 26. září 1970 v Praze.

IV. Závěr

Zastoupení žen v plzeňské politice nebylo v letech 1918–1939 nijak zvláště významné. Jejich relativní podíl činil řádově procenta z celkového počtu volených zastupitelů (plzeňské obecní zastupitelstvo mělo v tomto období převážně 60 zastupitelů), od roku 1935 zasedaly ženy i v městské radě. Angažování plzeňských žen v celostátní politice bylo rovněž zanedbatelné a totéž platilo i o postavení žen v oficiálních stranických strukturách. Na rozdíl od předchozího období však samotná možnost vstupu žen do „světa mužů“ byla velkým vítězstvím a završením dlouhodobého společenského směřování ženského hnutí.

Kromě v předchozím textu uvedených ženských osobností by se dala najít ještě celá řada dalších plzeňských žen, které se díky svému společenskému postavení nepřímo angažovaly v politickém životě, zejména svou aktivní prací v různých spolcích či publicistickou,

18] Blíže k F. Lukavskému viz K. ŘEHÁČEK, *Pět zapomenutých. Osobnosti plzeňského veřejného života přelomu 19. a 20. století*, Plzeň 2009, s. 33–51.

žurnalistickou nebo literární činností. Jen namátkou lze uvést třeba učitelku a spisovatelku Amálii Kožmínovou, manželku šéfredaktora Českého deníku Marii Kosnarovou, první plzeňskou ženu s knihkupeckou a nakladatelskou koncesí Marii Lábkovou či lékárnici PhMr. Martu Schieblovou. Svěbytnou skupinou angažovaných žen byly rovněž středoškolské profesorky plzeňských gymnázií, jejichž společenskému významu prozatím nebyla věnována patřičná pozornost.

Výše zmíněné plzeňské ženy sice žádné významnější oficiální politické funkce nezastávaly, jejich vliv na společenské a potažmo i politické poměry byl však znatelný: jako členky politických stran nezřídka ve volbách kandidovaly, díky svému působení přispívaly ke kultivaci veřejného prostoru, prostřednictvím svých profesí vzdělávaly budoucí občany a voliče. I proto není možné ve výčtu aktivních političek tyto angažované ženy pominout.

Women in the politics of Pilsen in 1918–1939

Summary

Since the mid-19th century, the Pilsen women have been actively involved in social life. Prior to the year 1918, they focused mainly on charitable, educational and club activities. It was only after the foundation of Czechoslovakia when they began to permeate the political life of the city and the state. In 1919, three Pilsen women were elected to the municipal board (Barbora Cíglerová, Marie Doubková, Marie Šmejkalová); and this phenomenon only quantitatively reinforced on a general party level until 1939. In 1935, the Pilsen women experienced a significant qualitative shift, when two of them were elected to the city council (Barbora Cíglerová, Božena Rykovská).

Only one of the Pilsen women, Augusta Rozsypalová, served as a member of the National Assembly from 1920 to 1925; she was elected a senator in 1925. It is not possible to forget positions held by Pilsen women in political parties, especially in their women's sections or in the journalistic sphere (Marie Nesnídalová).

Although the representation of Pilsen women in the political life of the city and the state was not particularly significant, we have to highly acknowledge the trend following the year 1918, when women were given the opportunity to enter the “world of men”. At the same time, their influence has grown throughout the social life: in societies, in education, and in the possibility to control and cultivate the public space. These activities must be perceived as a great victory for the emancipatory efforts of the 19th century and the completion of the long-term orientation of the European post-Enlightenment society.

Barbora Cíglerová a Božena Rykovská jako členky městské rady. Foto archiv autora

*Marie Nesnídalová.
Foto archiv autora*

*Plzeňská zastupitelka Božena Marešová.
Foto archiv autora*

*Poslankyně Augusta Rozsypalová.
Foto archiv autora*